

ADVIES Nr. 1.740

Zitting van woensdag 15 september 2010

Verlenging van de bijzondere socialezekerheidsregeling voor seizoensarbeid in de witlofteelt

x x x

2.440-2

ADVIES Nr. 1.740

Onderwerp: Verlenging van de bijzondere socialezekerheidsregeling voor seizoensarbeid in de witlofteelt

Het Bureau van de Nationale Arbeidsraad heeft besloten de problematiek van de verlenging van de bijzondere socialezekerheidsregeling voor seizoensarbeid in de witlofteelt in behandeling te nemen.

In die bijzondere socialezekerheidsregeling voor seizoensarbeid in de witlofteelt wordt voorzien door artikel 8 bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969, zoals gewijzigd bij artikel 1, § 2 van het koninklijk besluit van 21 april 2007.

Aangezien dat afwijkende socialezekerheidsstelsel op 30 juni 2010 is afgelopen, wenst de Raad zich te buigen over de verlenging ervan voor een periode van een jaar, namelijk van 1 juli 2010 tot 30 juni 2011.

x

x

x

De commissie Individuele Arbeidsverhoudingen werd met de bespreking van dat vraagstuk belast.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 15 september 2010 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

De Nationale Arbeidsraad heeft besloten zich uit eigen beweging te buigen over de wenselijkheid om te voorzien in een verlenging van de bijzondere socialezekerheidsregeling inzake seizoensarbeid in de witlofteelt, zoals bepaald bij koninklijk besluit van 21 april 2007 tot wijziging van artikelen 8 bis en 31 bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij koninklijk besluit van 28 oktober 2009.

Dat stelsel verhoogt tijdelijk het aantal dagen tewerkstelling als gelegenheidswerknemer in de sector van de witlofteelt, van 65 kalenderdagen tot 100 kalenderdagen. De verschuldigde sociale bijdragen voor de eerste 65 dagen van tewerkstelling worden berekend op een forfaitair dagloon dat geldt voor de hele tuinbouwsector, terwijl de sociale bijdragen voor de 35 extra dagen van tewerkstelling worden berekend op een lichtjes hoger forfaitair dagloon, dat alleen van toepassing is op de gelegenheidswerknemers in de sector van de witlofteelt.

Aangezien dat afwijkende socialezekerheidsstelsel op 30 juni 2010 is afgelopen, wenst de Raad zich te buigen over de verlenging ervan voor een periode van een jaar, namelijk van 1 juli 2010 tot 30 juni 2011.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad herinnert eraan dat hij in advies nr. 1.726 van 26 januari 2010 erop heeft aangedrongen dat de sociale partners van het paritair comité voor het tuinbouwbedrijf uiterlijk tegen juni 2010 een grondige evaluatie zouden maken van de gevolgen van het afwijkende socialezekerheidsstelsel inzake seizoensarbeid in de sector van de witlofteelt voor de reguliere arbeid en voor het sociaal statuut van de werknemers. Die evaluatie zou hem moeten toelaten zich met kennis van zaken uit te spreken over een eventuele nieuwe verlenging van die regeling.

De Raad constateert tot zijn tevredenheid dat het paritair comité nr. 145 op dat verzoek is ingegaan. Die evaluatie is bij dit advies gevoegd.

De Raad heeft die evaluatie zeer aandachtig onderzocht. Daaruit blijkt, zoals hij in voorgaande adviezen meermaals heeft opgemerkt, dat een aantal criteria die moeten worden gecontroleerd voor de toepassing van het afwijkende stelsel, problemen doen rijzen.

Dat is met name het geval voor het criterium van de bedrijfsomzet uit witlof, waarvan het percentage van 75 % arbitrair is vastgesteld. Dat geldt ook voor de telling in de maand mei, die sedert verschillende jaren niet meer verplicht is, maar nog steeds wordt gebruikt als een representatief bewijsstuk om aan te tonen dat een onderneming actief is in de witlofteelt.

De Raad neemt dan ook met voldoening akte van het feit dat in het paritair comité nr. 145 een werkgroep werd opgericht, om voor de vaststelling van het toepassingsgebied van het afwijkende stelsel te komen tot criteria die meer rechtszekerheid bieden dan de huidige criteria.

Hoewel de evaluatie in grote mate aan zijn verwachtingen beantwoordt, drukt de Raad toch de wens uit dat in de volgende evaluatie een duidelijker onderscheid zou worden gemaakt tussen de hydrocultuur en de grondcultuur, met elk hun eigen seizoenschommelingen.

De Raad merkt bovendien op dat de sociale partners van het paritair comité nr. 145 zich in het kader van die evaluatie ertoe hebben verbonden tegen begin april 2011 een nieuwe grondige evaluatie te maken van het afwijkende socialezekerheidsstelsel voor seizoensarbeid in de sector van de witlofteelt.

Hij vindt dat een goede zaak en wijst erop dat zo'n evaluatie in de toekomst een voorwaarde zal zijn voor een eventuele nieuwe verlenging van het voornoemde stelsel.

De Raad merkt nog op dat de sociale partners van de betrokken paritaire comités hebben besloten de regelgeving inzake seizoensarbeid in zijn geheel te evalueren. Hij verwelkomt een dergelijk initiatief en drukt nu al de wens uit er actief bij te worden betrokken.

In het licht van de evaluatie van het paritair comité nr. 145 voor het tuinbouwbedrijf en in afwachting van een evaluatie van de regelgeving inzake seizoensarbeid in zijn geheel, spreekt de Raad zich ten slotte gunstig uit over de verlenging – tot 30 juni 2011 – van de bijzondere socialezekerheidsregeling voor de gelegenhedswerknemers in de witlofteelt.

BIJLAGE

De Belgische witloofsector

Els Corbeels & Patrick Meulemeester

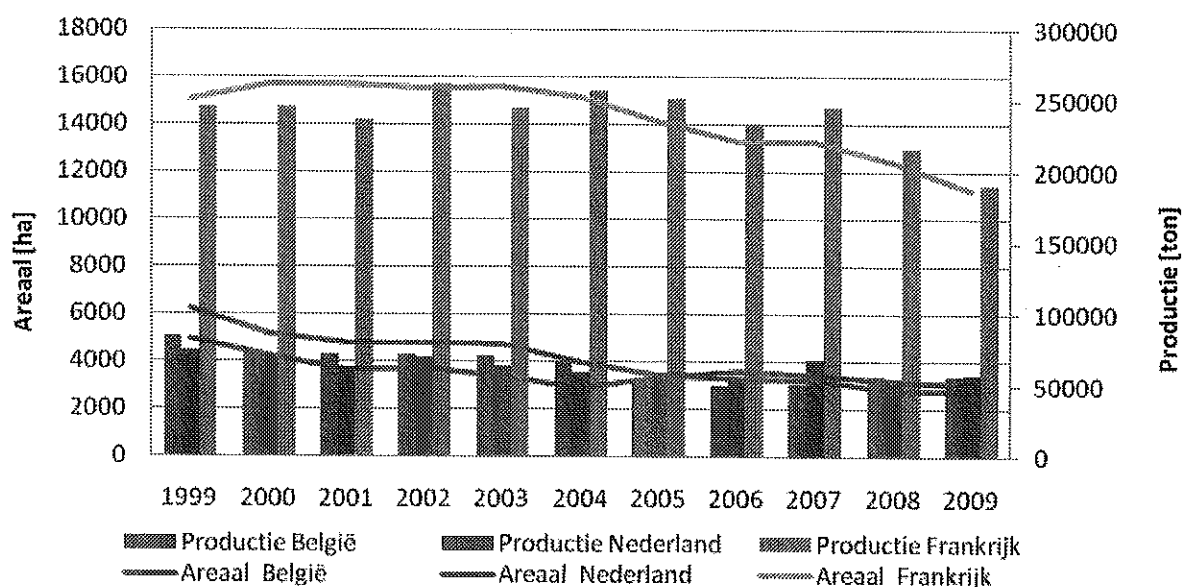
Actuele situatie en knelpunten

1 Situatie van de witloofsector

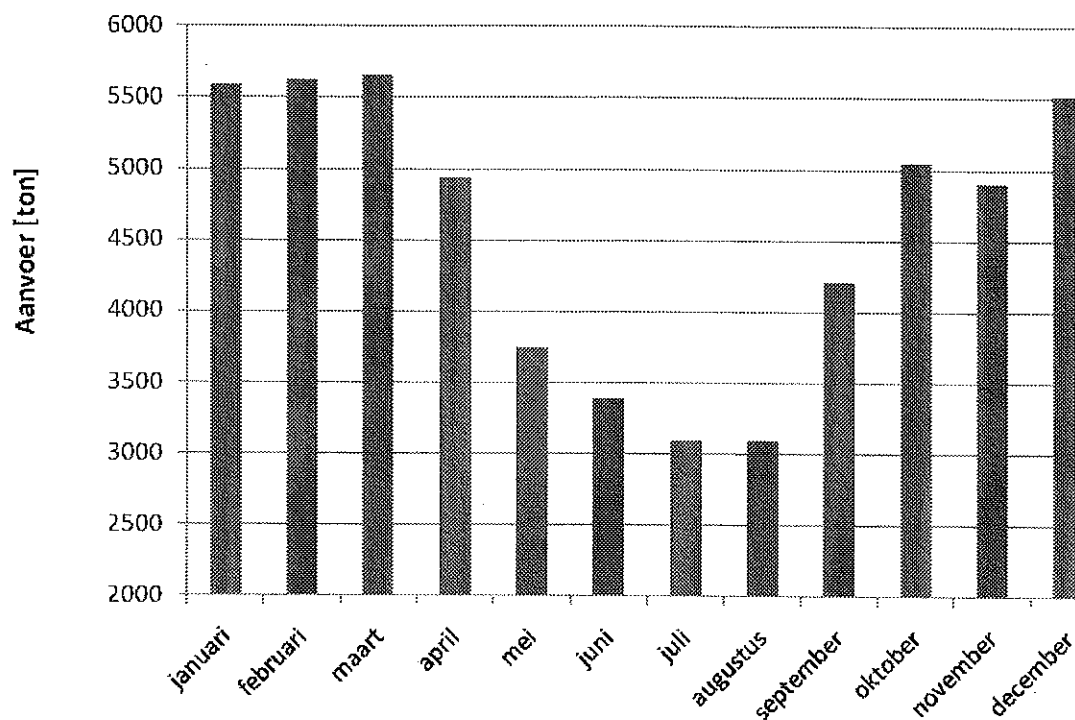
1.1 Witloofproductie

De drie grootste witloofproducerende landen (op wereldvlak) zijn België, Nederland en Frankrijk. In België situeert de forcerie van witloof zich vooral in Vlaanderen. De witloofwortelen worden zowel in Vlaanderen als Wallonië geproduceerd. In Vlaanderen is de witloofproductie het grootst in de wintermaanden (Figuur 2, Figuur 3 en Figuur 4). Gemiddeld genomen is de periode oktober-maart goed voor meer dan twee derde van de jaarproductie, die ongeveer 55 miljoen kg bedraagt.

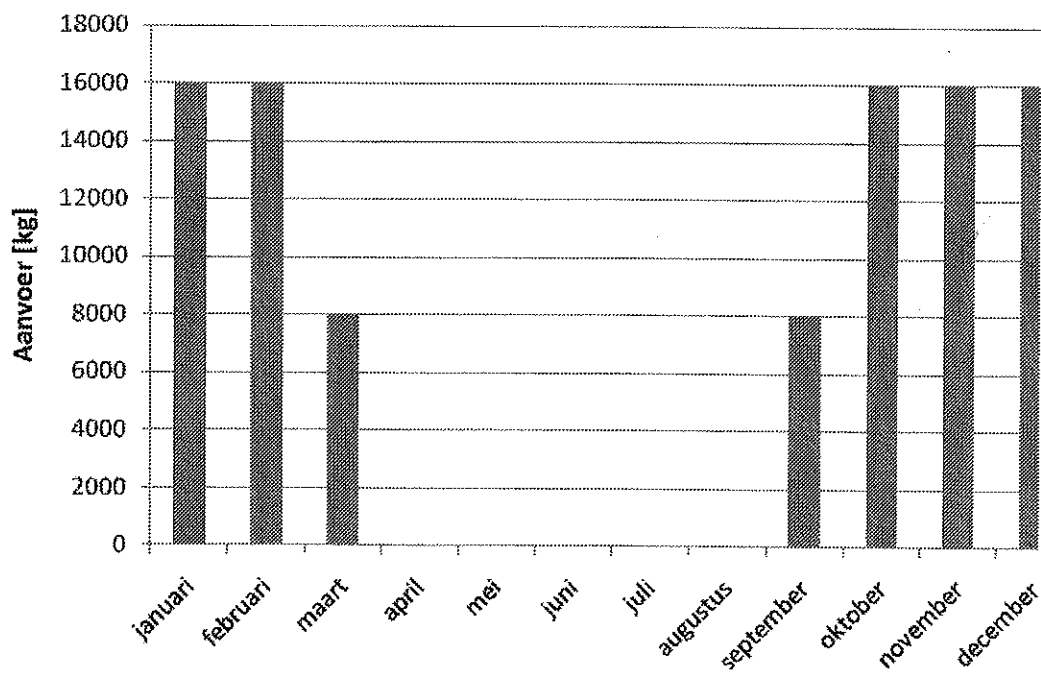
Figuur 1: Productie en areaal van witloof in België, Nederland en Frankrijk

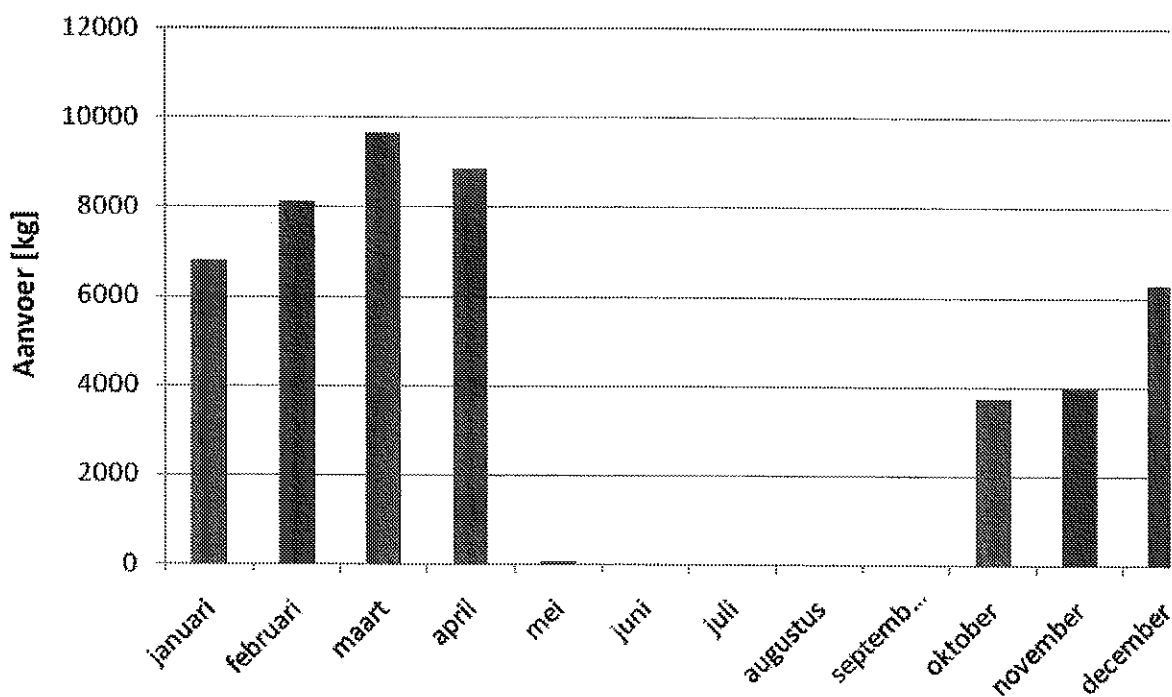
Figuur 2: Aanvoer witloof per maand in 2009
(broncijfers: Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen)

Figuur 3: Aanvoer voorbeeld hydrocultuurbedrijf

Figuur 4: Aanvoer voorbeeld grondcultuurbedrijf

! Witloofteelt is seizoensgebonden

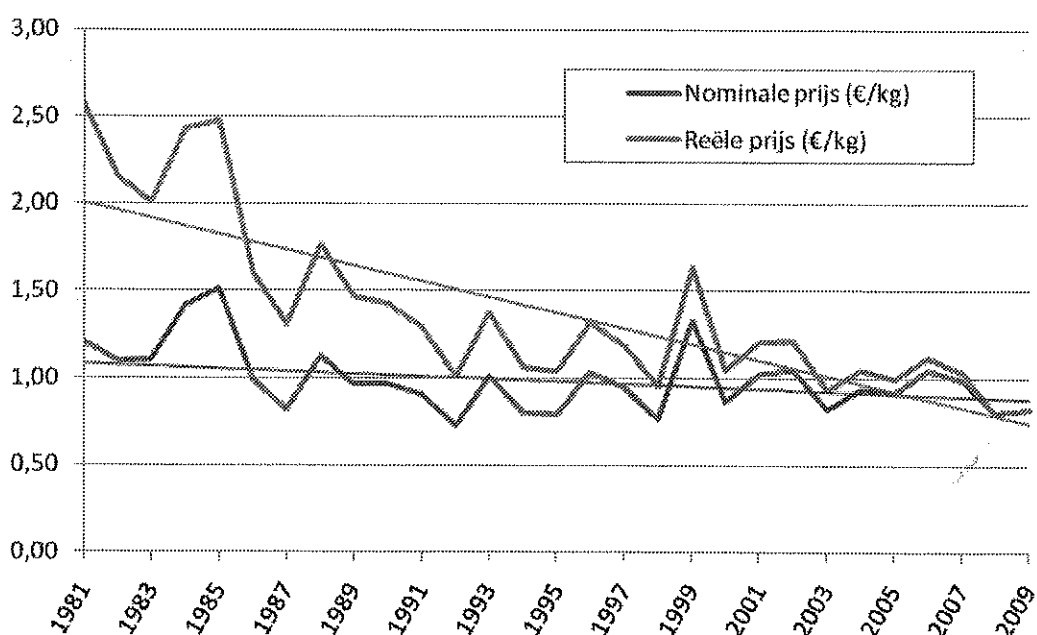
1.2 Witloofprijs

Met middenprijzen onder € 1,00/kg maakt de sector momenteel een zware crisis door. Een absoluut dieptepunt werd bereikt in april 2009, met een gemiddelde (!) prijs van slechts € 0,52/kg. De sector

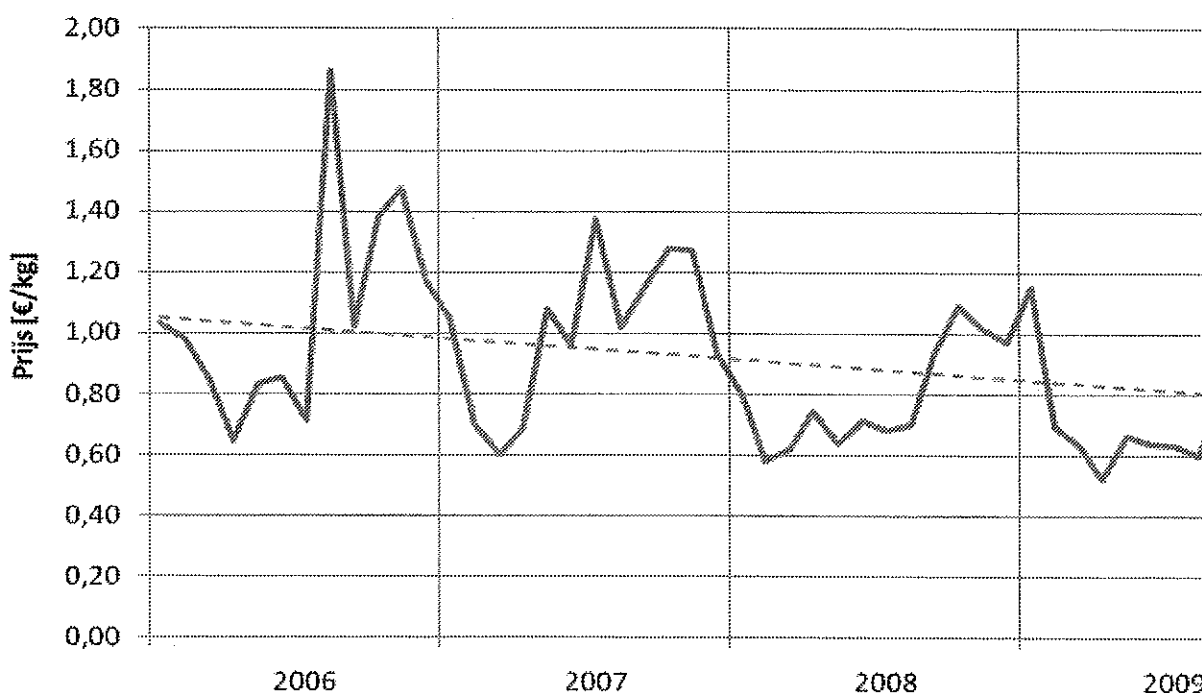
staat erg onder druk door deze lage prijzen, die de laatste jaren met een grotere regelmaat terugkomen en langer aanhouden (Figuur 6).

jaar	prijs (€/kg)	jaar	prijs (€/kg)
1990	0,97	2000	0,87
1991	0,91	2001	1,03
1992	0,73	2002	1,05
1993	1,01	2003	0,82
1994	0,80	2004	0,94
1995	0,80	2005	0,92
1996	1,03	2006	1,05
1997	0,94	2007	0,99
1998	0,77	2008	0,797
1999	1,33	2009	0,823

**Figuur 5: Evolutie van de gemiddelde jaarlijkse witloofprijs
(Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen en FOD Economie)**

**Figuur 6: Evolutie van de witloofprijzen per maand in de periode 2006-2009
(Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen)**

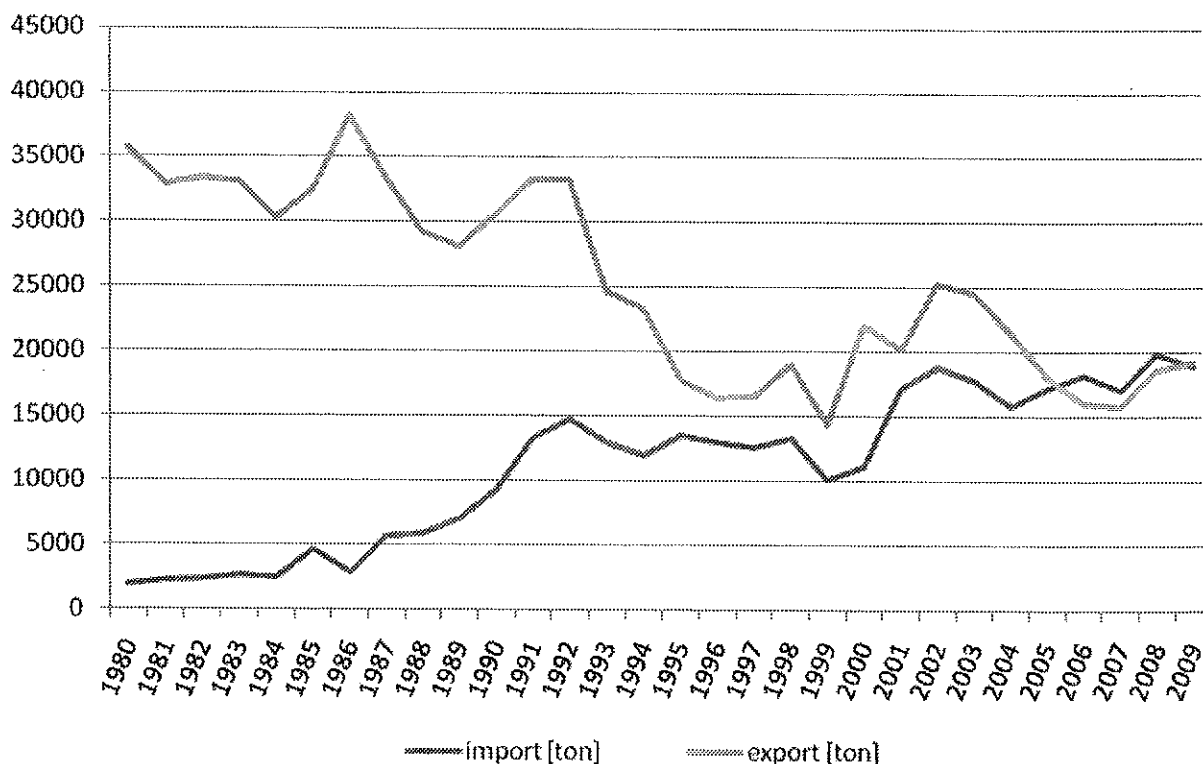
! De witloofsector kent de laatste jaren een zeer ongunstige prijsevolutie

Import en export van witloof

- Figuur 7). Deze evolutie illustreert de toenemende concurrentie, vooral vanuit Nederland, Duitsland en Frankrijk.
- In 2009 bedroeg de import van witloof in België 18 972 ton. Dit witloof kwam vooral uit Nederland (80%), Duitsland (10%) en Frankrijk (7%). Ter vergelijking, in 1999 bedroeg de import met 10 088 ton ongeveer de helft. Toen kwam het vooral uit Nederland (56%) en Frankrijk (43%). De import van witloof in Duitsland was in 1999 nog verwaarloosbaar (<1%).
- De export van witloof was 30 jaar geleden nog goed voor meer dan 35 000 ton. Dit is de laatste decennia afgenomen tot 19 266 ton in 2009. De export van witloof gaat vooral naar Frankrijk, Duitsland en Nederland.

Land	Export 2009	%
Frankrijk	5864 ton	30,4 %
Duitsland	4422 ton	23 %
Nederland	3223 ton	16,7 %
Zwitserland	1807 ton	9,4 %
Verenigde Staten	927 ton	4,8 %
Luxemburg	803 ton	4,2 %
Italië	773 ton	4 %

Figuur 7: Import en export van witloof (bron: Nationale Bank van België)

! De concurrentiepositie van de Belgische witloofsector is duidelijk verzwakt

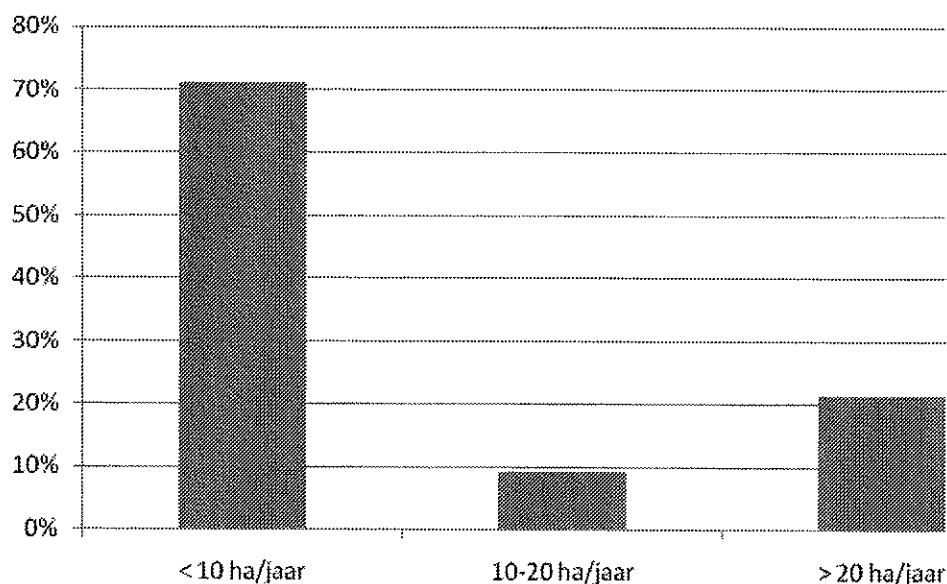
1.3 Aantal bedrijven en bedrijfsgrootte

- In 2009 bedroeg het aantal bedrijven in België dat witloof forceert 418, volgens de landbouwtelling (NIS). Van deze bedrijven was 43% in Vlaams-Brabant gesitueerd, 23% in West-Vlaanderen en 18% in Oost-Vlaanderen.

- In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van het aantal en soort bedrijven dat levert op de belangrijkste witloofveilingen: veiling BRAVA, REO veiling en de Mechelse Veilingen¹. Opmerkelijk is dat meer dan 70% van de bedrijven een productie heeft van minder dan 10 ha per jaar (Figuur 8).

	Vlaams-Brabant	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Andere	TOTAAL
aantal bedrijven 2010	108	48	96	43	295
< 150 ton/jaar	86	35	61	28	210
150-250 ton/jaar	6	6	14		26
> 250 ton/jaar	16	7	21	15	59

**Figuur 8: Bedrijfs grootte van de Belgische witloofbedrijven
(Veiling BRAVA, REO Veiling, en Mechelse Veilingen, 2010)**

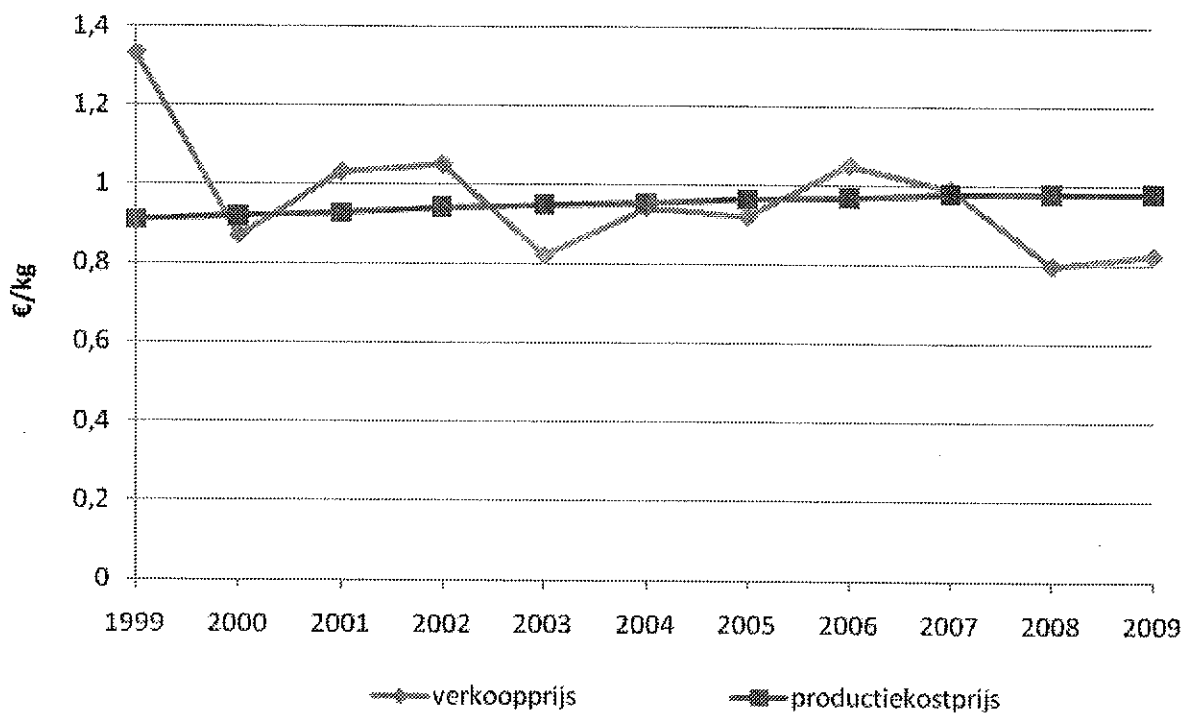
! Het merendeel van de Belgische witloofbedrijven zijn kleine, familiale ondernemingen

¹ REO Veiling: Coöperatieve Veiling Roeselare CVBA - Oostnieuwkerkesesteenweg 101 - 8800 Roeselare
Veiling BRAVA: Brava Zellik – Zone 4, Broekooi 100 – 1730 Asse
Mechelse Veilingen: Mechelse veilingen – Mechelsesteenweg 120 -2860 Sint-Katelijne-Waver

1.4 Productiekostprijs

- Naargelang het bedrijfstype en het type witloof dat geproduceerd wordt, schommelt de productiekostprijs. Het merendeel van de bedrijven heeft een kostprijs inclusief eigen arbeid van rond de € 0,90 - € 1,10. In onderstaande figuur is deze productiekostprijs uitgezet tov verkoopprijs.

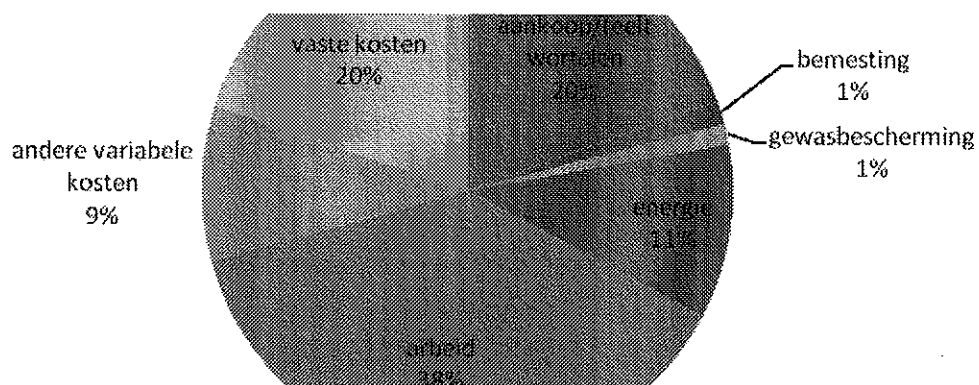
Figuur 9: Evolutie verkoopprijs en productiekostprijs

Het is duidelijk te zien dat de laatste jaren tot 2006 de verkoopprijzen (middenprijzen Verbond van Belgische Tuinbouwveilingen) schommelen rond de stijgende productiekostprijs. De laatste 2 jaar is de negatieve kloof tussen verkoopprijs en productiekostprijs onhoudbaar groot voor de Belgische witloofbedrijven.

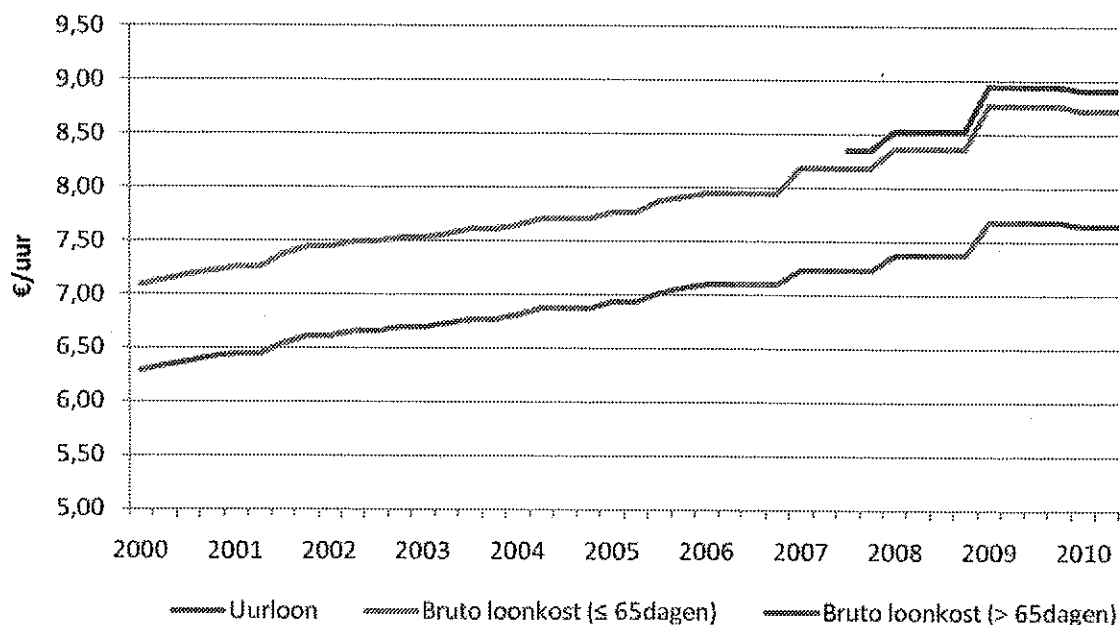
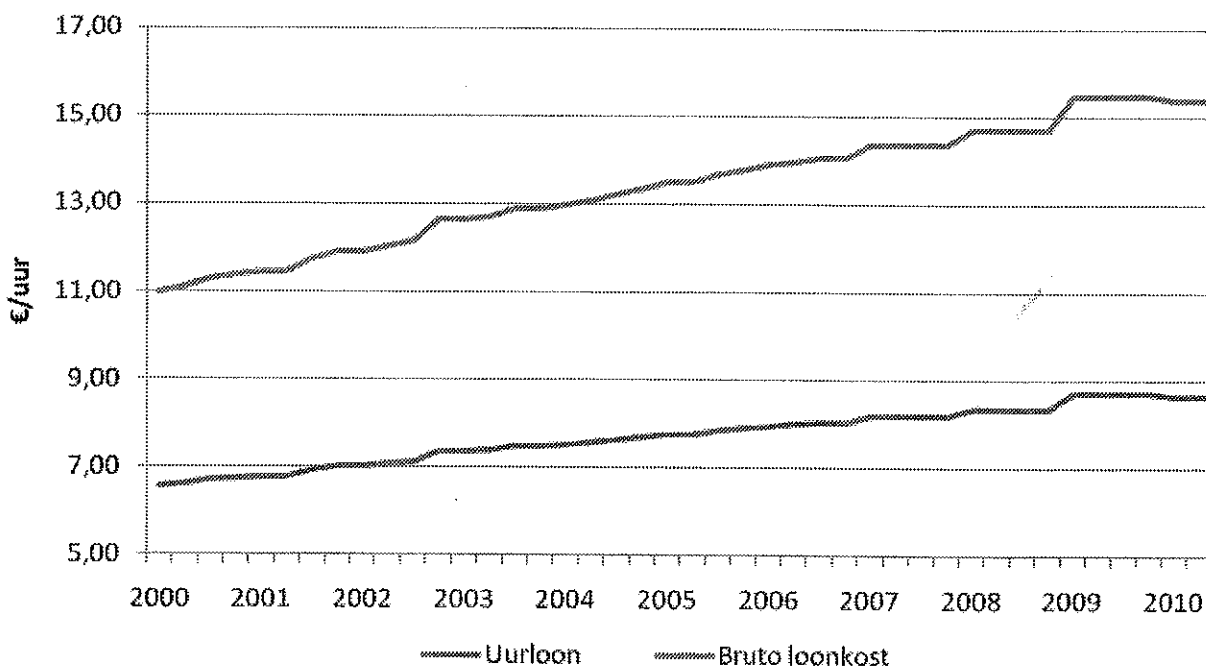
- In Figuur 10 is de verdeling van de productiekost voor witloof weergegeven. Witloof is een arbeidsintensieve teelt: arbeid (inclusief eigen arbeid) maakt 38% uit van de totale productiekost. Bijgevolg is de kostprijs van witloof erg gevoelig aan stijgende loonkosten.

Figuur 10: Verdeling productiekost voor de forcerie van witloof

! Verkoopprijs < productiekostprijs

! Witloof is een arbeidsintensieve teelt

Figuur 11: Evolutie van de loonkosten voor gelegenhedsarbeid**Figuur 12: Evolutie van de loonkosten voor vaste arbeid***(op basis van 38u week, inclusief RSZ-bijdrage, bijdrage WSF en structurele werkgeversbijdragevermindering)*

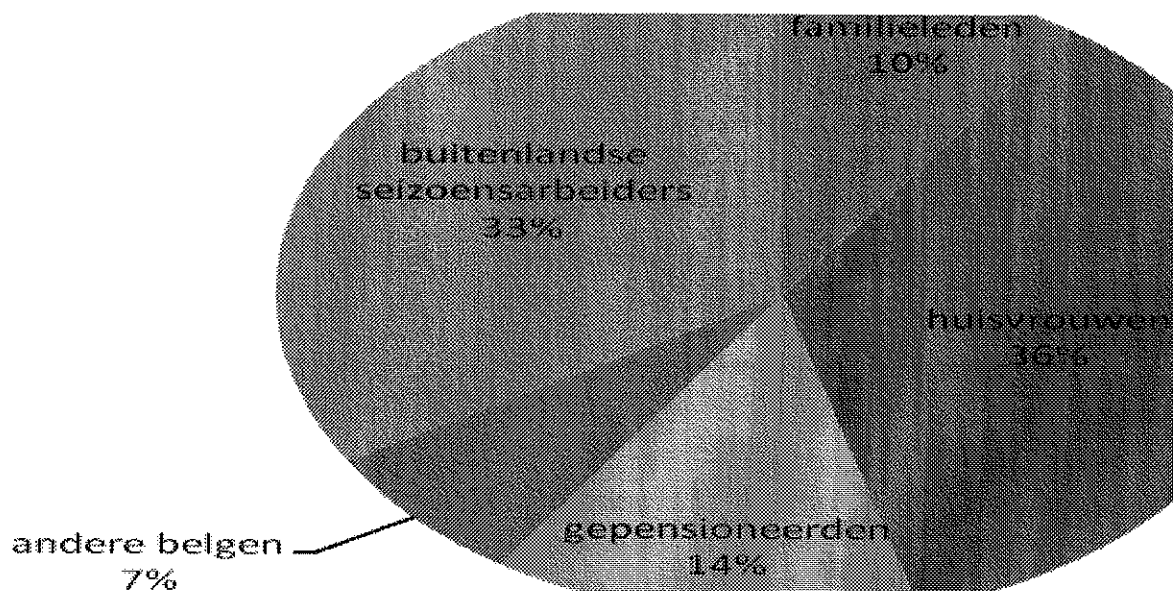
! In de periode 2000-2010 is de loonkost voor gelegenhedsarbeid met 23% gestegen

2 Tewerkstelling in de witloofsector

2.1 Categorieën gelegenheidspersoneel

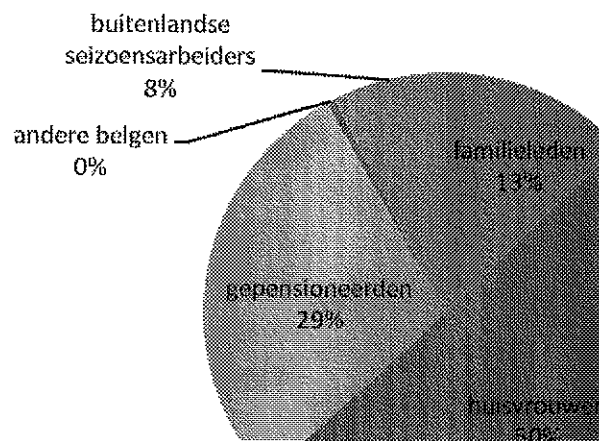
Op basis van een actuele en representatieve enquête (april 2010) werden de verschillende groepen arbeidskrachten actief in de sector, in kaart gebracht (Figuur 13). In de witloofsector zijn gepensioneerden en huisvrouwen goed voor 50 % van de tewerkstelling.

Figuur 13: Categorieën gelegenheidspersoneel in de totale witloofsector

Naargelang de ligging en grootte van het bedrijf is het personeelsbestand anders samengesteld. Zo is het aandeel huisvrouwen en gepensioneerden het grootst in de kleine tot middelmatig grote bedrijven. Maar liefst 79 % van het personeel in deze bedrijven bestaat uit huisvrouwen en gepensioneerden (Figuur 14). Ook bij de grotere bedrijven maakt deze groep nog steeds 25 % van de tewerkstelling uit en zo goed als elk bedrijf doet beroep op deze groep.

Figuur 14: Categorieën gelegenheidspersoneel op kleine tot middelmatig grote bedrijven

- ! **Gepensioneerden en huisvrouwen zijn de belangrijkste categorieën personeel, zeker op de kleine en middelmatig grote bedrijven**
- ! **Alle bedrijven maken gebruik van deze specifieke categorie personeel**

2.2 Evaluatie 100-dagen regeling

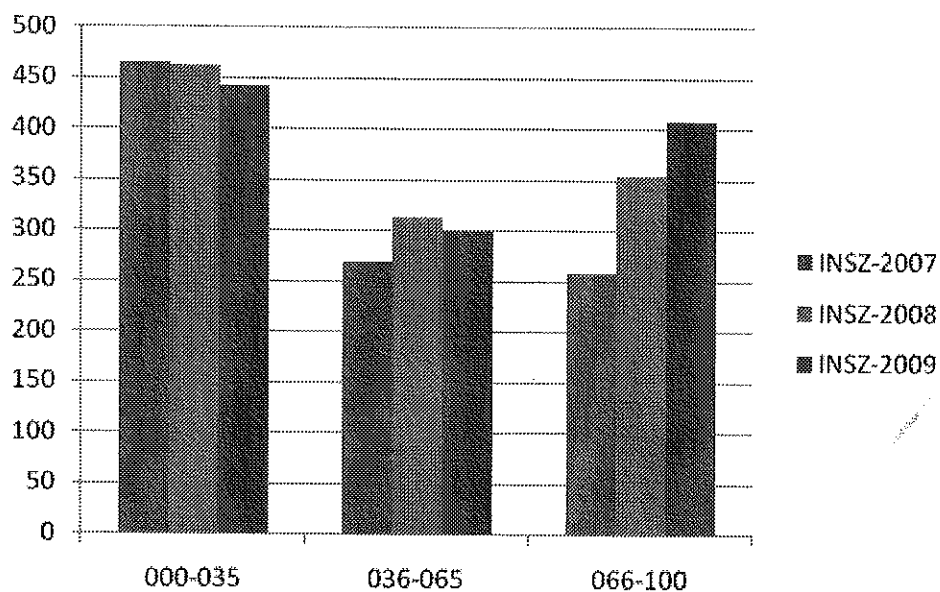
- Er zijn **73 werkgevers** in de witloofsector die gebruik maken van de 100-dagen regel. In januari 2008 bedroeg dat aantal werkgevers 65.

	<i>aantal bedrijven</i>	<i>percentage aanvragen</i>
Witloofbedrijven NIS 2009	418	17,46%
Veilingproducenten	295	24,75%
Veilingproducenten > 5ha	142	51,41%

- In 2009 waren **1160 gelegenheidsarbeiders** actief bij werkgevers met voornummer 594.

36 % van deze werknemers hebben 66 dagen of meer gewerkt en 24% van deze werknemers 80 dagen of meer. Het aandeel werknemers dat meer dan 65 dagen werkt neemt toe.

Nb jours	INSZ-2007	INSZ-2008	INSZ-2009
000-035	465	462	442
036-065	269	313	300
066-079	102	114	141
080-100	162	248	279

➤ In 2009 zijn er **58540 dagen** gewerkt bij werkgevers met voornummer 594.

60 % van deze dagen zijn gewerkt door werknemers die 66 dagen of meer gewerkt hebben.

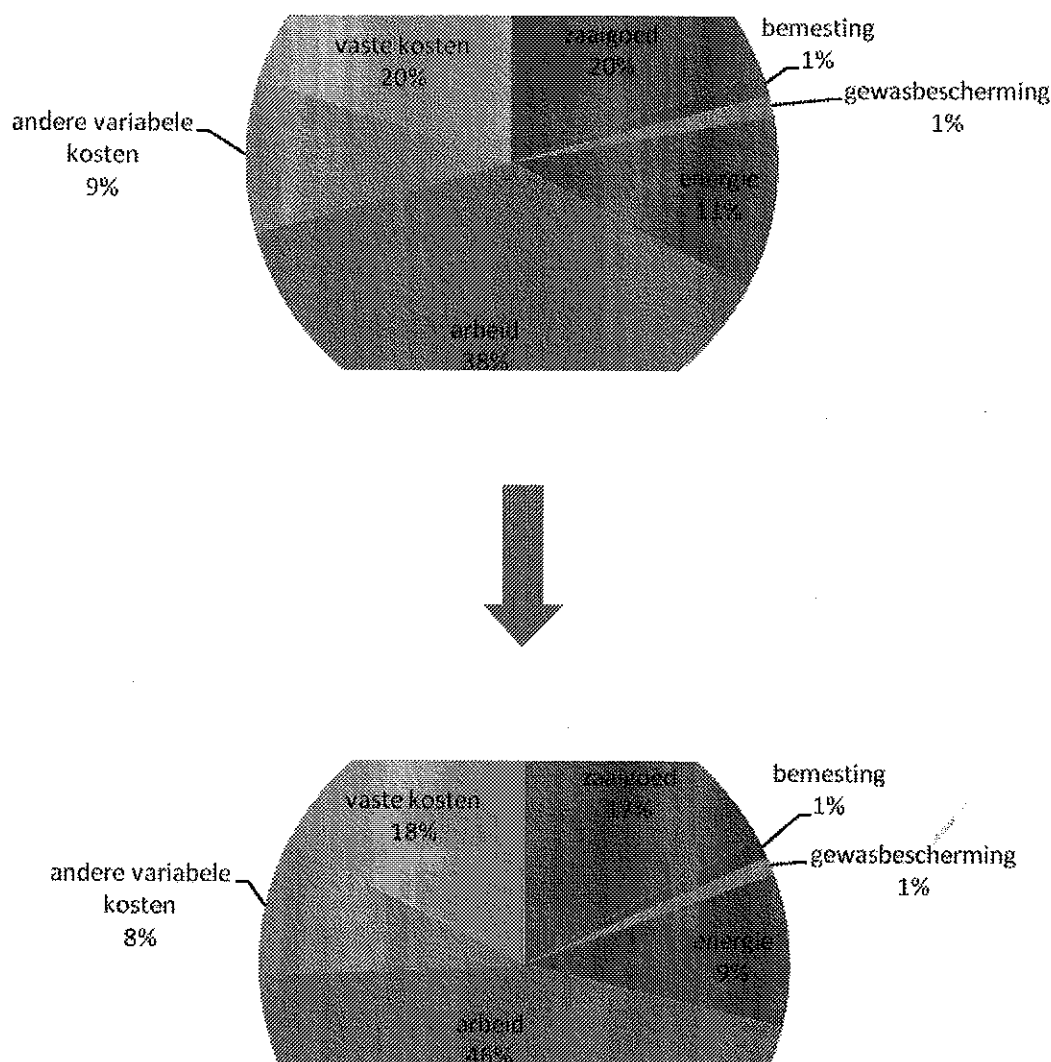
Nb jours	Aantal gewerkte dagen 2007	Aantal gewerkte dagen 2008	Aantal gewerkte dagen 2009
000-035	6991	7472	7632
036-065	14186	16058	15322
066-079	7447	8166	10222
080-100	14873	23151	25364
TOTAAL	43497	54847	58540

- ! Het aandeel WG dat de 100-dagen gebruikt neemt toe**
- ! Het aantal gewerkte dagen per werknemer neemt toe en evolueert naar de 100**
- ! De 100-dagen regeling wordt effectief gebruikt**

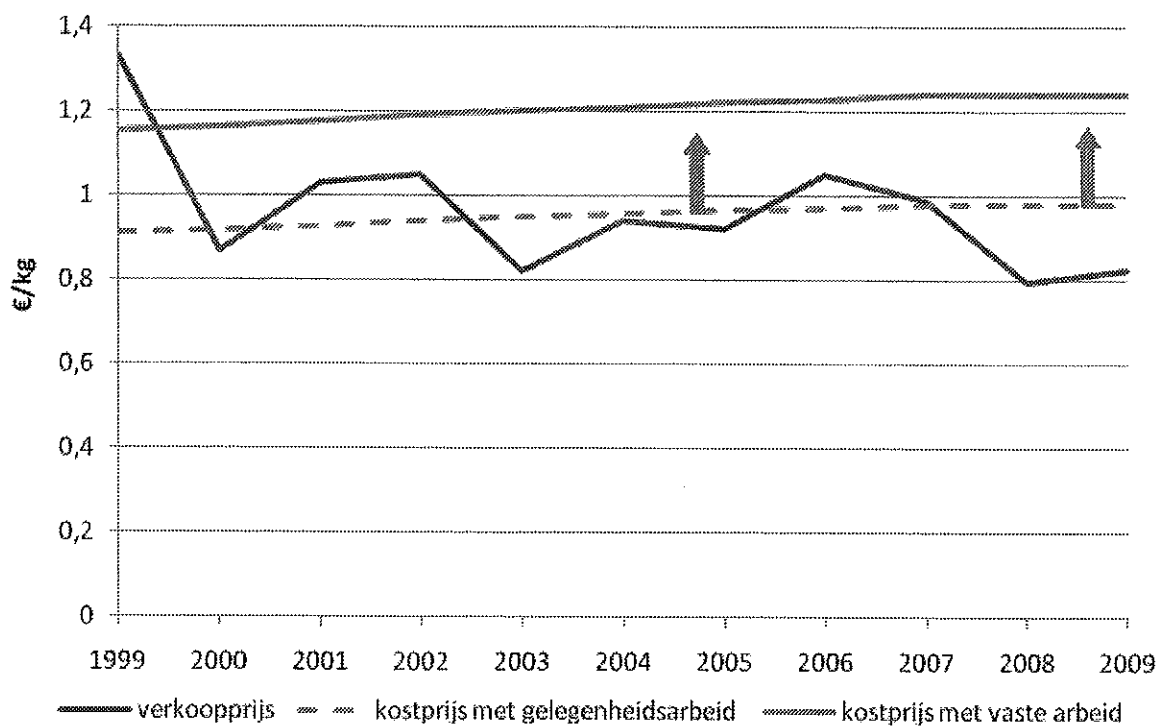
2.3 Economisch belang gelegenheidsarbeid en 100-dagen voor de witloofsector

- In de witloofsector is geen vaste tewerkstelling. Vaste tewerkstelling zou een grote stijging van de productiekosten betekenen (Figuur 15 en Figuur 16).

Figuur 15: Verdeling productiekost indien arbeid = vaste tewerkstelling

Figuur 16: Evolutie van verkoopprijs en productiekostprijs met vaste arbeid

! Vaste arbeid is voor de witloofsector onhaalbaar

2.4 Aanvraagprocedure 100-dagen

- Momenteel dient een werkgever, die gebruik wil maken van de 100-dagen regeling voor witloof, een verklaring op eer te sturen, waarin hij verklaart 75% van zijn bedrijfsomzet uit witloof te halen. Deze verklaring op eer dient opgestuurd te worden samen met een kopie van de meitelling en de fiscale aangifte.
- De grens van 75% omzet uit witloof is echter vrij arbitrair vastgelegd. Er zijn bedrijven die in een jaar met slechte witloofprijzen en goede prijzen voor vb akkerbouw- of andere tuinbouwteelten met deze grens in problemen te komen. De fiscale aangifte is geen adequaat instrument om dit aan te tonen.
- Ondanks dat de meitelling geen jaarlijkse verplichte telling meer is voor elke landbouwer of tuinder, is dit nog steeds een representatief bewijsstuk om aan te tonen dat een bedrijf actief is in de witloofteelt aangezien elk bedrijf om de twee jaar bevraagd wordt en er om de drie jaar een uitgebreide volledige landbouwtelling zal gebeuren.
- Het Paritair Comité voor het Tuinbouwbedrijf zal een technische werkgroep een voorstel laten formuleren tegen 15 september 2010 om een meer rechtszekere aanvraagprocedure uit te werken.

2.5 *Belangrijke kenmerken van arbeid in de witloofsector*

- Nood aan kennis en ervaring: Witloof is een **kwaliteitsproduct** dat met grote zorg behandeld moet worden. Daarom is het belangrijk dat personeel dat het product kent en ermee weet om te gaan. Het is daarom nodig dat gelegenheidsarbeiders, eens opgeleid, 100 dagen kunnen ingezet worden.

Het witloof dat in België geproduceerd wordt heeft duidelijk een hogere kwaliteit dan het witloof uit de andere witloofproducerende landen.

- De forcerie van witloof duurt een 3-tal weken. Echter, het precieze oogsttijdstip is moeilijk te voorspellen, waardoor oogstdata kunnen verschillen. Het is daarom noodzakelijk om met de werknemers te kunnen afspreken wanneer de arbeid verricht moet worden.
- In de witloofsector zijn **gepensioneerden en huisvrouwen** goed voor 50% van de tewerkstelling en op de meerderheid van de bedrijven zelfs voor meer dan 75%. Deze mensen zijn vooral afkomstig uit de **directe omgeving van het bedrijf** en kunnen om praktische of sociale redenen niet elders op de arbeidsmarkt terecht. Het is dan ook noodzakelijk dat werkgevers met behulp van de 100-dagen deze mensen op een vlotte manier kunnen inzetten op hun bedrijf, wat een win-win situatie betekent voor zowel werkgever als gelegenheidswerknemer, maar ook voor de sociale zekerheid door verhoogde inkomsten en voor de economie door een verhoogde **inzet van autochtone, plaatselijke gelegenheidsarbeiders**.
- Voor de gelegenheidsarbeiders uit de omgeving van het bedrijf heeft hun activiteit in de witloofsector ook een **belangrijk sociaal aspect**. Meestal is er geen werk gedurende 5 dagen/week, wat de sociale dimensie onderstreept.
- De witloofsector is een zeer belangrijke teelt in Vlaanderen met een totale tewerkstelling van **ongeveer 5000 arbeidsplaatsen**:
 - Volgens de landbouwtellingen van het NIS zijn er 418 witloofbedrijven in België. Met een gemiddelde van 2 personen (bedrijfsleider en echtgenoot) per bedrijf bedraagt de 'eigen tewerkstelling' ongeveer **840** personen.
 - Uit eigen gegevens blijkt dat er op het witloofbedrijf gemiddeld 3 tot 9 arbeiders actief zijn in de periode van activiteit, wat voor een tewerkstelling van ongeveer **3000** arbeidsplaatsen zorgt. Dit komt ongeveer overeen met de stelling dat men één gelegenheidsarbeider nodig heeft per hectare witloof (Figuur 1).
 - Ook in de toeleverings- en verwerkingssectoren zorgt de witloofsector rechtstreeks voor een grote tewerkstelling. Dit betreft zaadfirma's, verdelers van fytoproducten en meststoffen, adviesfirma's en firma's die ondersteunende diensten bieden. De witloofsector in Vlaanderen is ook verantwoordelijk voor een groot aantal arbeidsplaatsen bij veilingen, exporteurs en handelaars. De gemiddelde tewerkstelling in de toelevering en verwerking wordt geschat op minimum **1000** voltijdse arbeidsplaatsen

SLOTCONCLUSIES

- ! De witloofsector blijft een sector in crisis**
- ! De witloofsector heeft nood aan een seizoensregeling die aangepast is aan de specifieke doelgroep van arbeiders**
- ! De witloofsector heeft nood aan een rechtszekere seizoensregeling**

*De sociale partners, vertegenwoordigd in het Paritair Comité 145 voor het tuinbouwbedrijf stellen een verlenging voor van de huidige regeling seizoensarbeid voor de Belgische witloofsector tot **30 juni 2011** en een evaluatie van de regeling begin april 2011.*